

ZPRÁVY

Odhalení pamětní desky prof. MUDr. Karla Rašky, DrSc., v jeho rodišti ve Strašíně na Šumavě

Pamětní deska prof. Karla Rašky byla odhalena ve Strašíně na Šumavě 15. května 2010 v odpoledních hodinách, za účasti významných osobností z vědeckého a politického života, za hrdého zájmu pamětníků a místních rodáků a za osobní účasti členů Raškovy rodiny. Přijeli: prof. MUDr. Jaroslav Blahoš, DrSc., prezident České lékařské společnosti J. E. Purkyně a doc. MUDr. Milada Emmerová CSc., hejtmanka Plzeňského kraje a ministryně zdravotnictví v letech 2004–2005, hlavní hygienik ČR MUDr. Michael Vít, Ph.D., doc. MUDr. Marie Staňková, CSc., předsedkyně Společnosti infekčního lékařství ČLS JEP, MUDr. Pavla Křížová, CSc., předsedkyně Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP a přímá účastnice boje s variolou v Indii, doc. MUDr. Dimitrij Slonim, CSc., emeritní virolog a vakcinolog a přímý účastník boje s variolou, doc. MUDr. Bohumír Kříž, CSc., přímý účastník boje s variolou v Indii a Somálsku, doc. RNDr. Jarmila Jelínková CSc., RNDr. Karel Fajfrlík, Ph.D. – členové výboru Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP a MUDr. Alena Šteflová, ředitelka kanceláře WHO v České republice.

Myšlenka na odhalení pamětní desky prof. Raškovi vznikla z osobní iniciativy doc. MUDr. Petra Pazdiory, CSc., člena výboru Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP a starosty obce pana Jana Helíška, pod záštitou Společnosti pro epidemiologii a mikrobiologii ČLS JEP, kanceláře WHO v ČR, obce Strašín a spolku Přátelé Šumavy, o. s., Strašín.

Obec Strašín (dříve Strašeň), rodiště profesora Rašky, se již 850 let rozprostírá na pošumavském kopci, v blízkosti horských masivů Javorníku, Ždánova, Kašperské vrchoviny a vrchu Sedlo, na němž kdysi dávno vzniklo keltské a později i slovanské hradiště.

Obci dominuje impozantní kostel Narození Panny Marie, který patří mezi nejranější křesťanské kostely na území Šumavy; první zmínky o jeho existenci pocházejí z roku 1254 a jako farní kostel je uváděn od roku 1347.

Pamětní deska prof. Karla Rašky, významného epidemiologa a mikrobiologa, držitele mnoha mezinárodních ocenění je umístěna na zdi strašínské starobylé školy, postavené v letech 1854–1856. Profesorův otec Ubald Raška zde působil jako řídicí učitel v letech 1909–1919. V místnosti školy, kde se profesor Raška 17. listopadu 1909 narodil, byly instalovány osobní i pracovní fotografie a některé osobní dokumenty včetně zápisu oslavence v Knize narozených. Škola byla slavnostně vyzdobena dojemnými dětskými kresbami a děti se staly i průvodci své výstavy.

Odhalení pamětní desky bylo zahájeno slavnostními tóny skladby, kterou zahráli místní hudebníci a pamětní deska byla vysvěcena zdejším farářem. Odhalení provedl prof. Blahoš a doc. Emmerová. Malé děti nejvážnějším hostům rozdávaly květiny.

Odhalení pamětní desky předcházel odborný program v místním Kulturním domě, kde hosté a pořadatelé připomněli všem přítomným, zejména místním a přespolním obyvatelům, vědeckou činnost a zásluhy prof. Rašky o rozvoj československé i světové epidemiologie

a zejména o vyhubení pravých neštovic a prosazení nové vědecké metodiky surveillance neboli bdělosti. Mluvili představitelé odborných společností a institucí, spolupracovníci, pamětníci, rodáci i oba synové profesora Karla Rašky, profesori Karel a Ivan.

Slavnost byla velmi pečlivě připravena včetně programu a milého pohoštění. I když počasí bylo zamračené, chladné a větrné; účast a zájem všech pozvaných byly upřímné, srdečné a prozrazovaly dojetí a hrdost. A také trochu smutku nad nepřítomností profesorky MUDr. Heleny Raškové, DrSc., která se svým manželem žila téměř 50 let a která se na tento den velice těšila. Bohužel se jej nedočkala, zemřela 13. dubna 2010 ve věku 97 let.

Rámec slavnosti tvořila zdejší překrásná krajina Pošumaví, o které profesor Raška napsal na jedné z pohlednic, které posílal ze svých cest žákům strašínské školy: „Po zkušenostech z celého světa, naše země a zejména tato část Šumavy je nejkrásnější“.

Na pamětní desce jsou vyryta tato slova: „Zde se narodil prof. MUDr. Karel Raška, DrSc. (17. 11. 1909–21. 11. 1987) – zakladatel moderní epidemiologie, tvůrce koncepce celosvětového vymýcení pravých neštovic.“

Zapsala MUDr. Helena Šrámová, CSc.

Text ve stejném znění byl vytištěn se souhlasem autorky a redakčních rad v časopisech *Epidemiologie, mikrobiologie a imunologie, Zprávy EM a Bulletin Československé společnosti mikrobiologické.*

ZPRÁVY Z INTERNETU

Epidemie antraxu u uživatelů heroinu v UK

V lednu 2010 (7. 1. 2010) se ve čtyřech oblastech Skotska vyskytla u intravenózních narkomanů epidemie antraxu po aplikaci heroinu kontaminovaného sporami antraxu. První případ byl zaznamenán před Vánoce 2009. Narkoman zemřel v nemocnici v Glasgow. Poté (na začátku ledna) zemřelo dalších šest uživatelů heroinu. Ministerstvo zdravotnictví vyhlásilo varování na národní i mezinárodní úrovni cestou ECDC o užití kontaminovaného heroinu sporami antraxu. Varování bylo orientováno na nemocnice, praktické lékaře, drogovou scénu a dobrovolné organizace zabývající se drogovou prevencí. Koncem ledna 2010 celkový počet potvrzených případů antraxu v epidemii dosáhl čísla 17, z nichž 8 zemřelo.

Současně byl zaznamenán fatální případ antraxu u intravenózního narkomana v Německu. Časová souvislost svědčí pro stejný zdroj nákazy. Pacient byl hospitalizován 6. 12. 2009 pro zánětlivou lézi v podkolení (*fossa poplitea*) v místě aplikace heroinu do žíly. Bylo provedeno chirurgické

ošetření nekrotizující fascitidy. Pacient zemřel 13. 12. 2009 na multiorgánové selhání. Při hospitalizaci nebylo v diferenciální diagnóze pomýšleно na antrax. Ze stěru rány byl vykultivován *Bacillus anthracis* a potvrzen PCR.

Hygienická služba spolu s policií zahájila šetření po dealerech a zdroji kontaminace. Bylo vysloveno podezření, že v krátké době může dojít k výskytu dalších případů. Heroin byl pravděpodobně importován a připraven v Afgánistánu či Turecku. V těchto zemích došlo v produkčním procesu ke kontaminaci sporami antraxu od kadaverů zvířat.

Bylo konstatováno, že jde o první případ takového rozsahu epidemického výskytu antraxu u intravenózních uživatelů drog a že skotská epidemie si zasluhuje celosvětovou pozornost.

Přeložili a upravili:

M. Šplíňo, V. Boštíková

plino@pmfhk.cz, bostikova@pmfhk.cz

Zdroj: ProMED mail Post